

Choroby rzadkie

Honorata Marczak, Stanisław Bogusławski

Klinika Pneumonologii i Alergologii Wieku Dziecięcego WUM

Choroby rzadkie - definicja

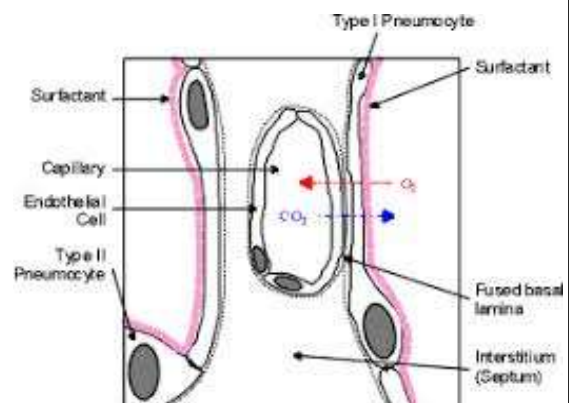
- W Europie choroba uznawana jest za rzadką, jeśli dotyka 1 osobę na 2000 (dotychczas opisano około 8 tys. takich chorób, ale ich liczba wzrasta...)
  - choroba rzadka w danym regionie może być powszechna w innym!
- Choroby uwarunkowane genetyczne (prawie wszystkie...), ale również:
  - infekcyjne
  - autoimmunologiczne
  - rzadkie nowotwory, inne
- Zazwyczaj poważne, często przewlekłe i postępujące
- Ujawniają się po urodzeniu, w okresie dzieciństwa, ale też u dorosłych (50%)!
- Często trudności diagnostyczne, trudności z dostępem do profesjonalnej informacji i opieki medycznej – 28 luty Światowy Dzień Chorób Rzadkich

1) Śródmiąższowe choroby płuc (ILD)

- heterogenna grupa rzadkich (ok. 50-200), przewlekłych schorzeń układu oddechowego,
- prowadzą do upośledzenia wymiany gazowej i zaburzeń czynności płuc,
- dokładna częstość występowania u dzieci nie jest znana; ogólna szacowana zapadalność wynosi od 1,6 do 46 na milion w zależności od badania (ok. 10 razy mniejsza niż u dorosłych),
- częściej chorują młodsze dzieci, szczególnie do 2 roku życia oraz nieco częściej chłopcy

Śródmiąższ

- przestrzeń między błoną podstawną nabłonka pęcherzyków płucnych, a śródbłonkiem kapilarów płucnych,
- zmianami chorobowymi bardzo często zajęte są również drobne drogi oddechowe, wewnątrz pęcherzyków płucnych, a także przestrzeń okołoskrzelikowa → z tego powodu określane są także mianem rozsiaanych chorób płuc (diffuse lung disease)

Choroby śródmiąższowe płuc

- Podejrzenie wysuwane jest na podstawie obrazu klinicznego, w którym dominują niespecyficzne, przewlekłe objawy ze strony układu oddechowego.
- Obraz kliniczny i nasilenie objawów zależą w największym stopniu od rodzaju schorzenia, wieku dziecka i stopnia zaawansowania choroby.
- Część chorób może rozpoczynać się już w okresie noworodkowym niewydolnością oddychania, inne mogą rozwijać się podstępnie i długo nie dawać zauważalnych objawów.

Choroby śródmiąższowe płuc

- Najczęstsze objawy:
  - przyspieszony oddech,
  - duszność,
  - kaszel,
  - upośledzenie tolerancji wysiłku,
  - zaburzenia przyrostu lub utrata masy ciała.
- W badaniu przedmiotowym:
  - cechy duszności w postaci uruchomienia dodatkowych mięśni oddechowych, retrakcji ścian klatki piersiowej, przyspieszenia liczby oddechów,
  - osłuchowo stwierdza się najczęściej rozszczerzenia, rzadziej świsty
  - mogą pojawić się palce pałeczkowate, sinica oraz zniekształcenia klatki piersiowej

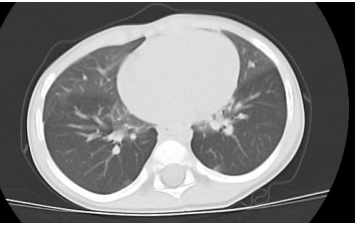
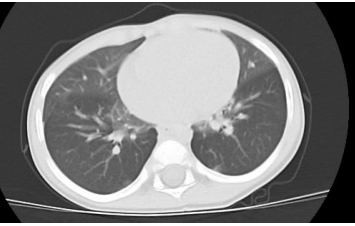
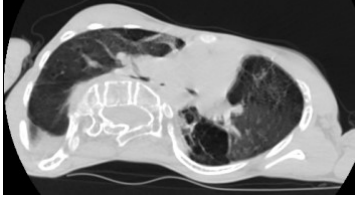
Rozpoznanie

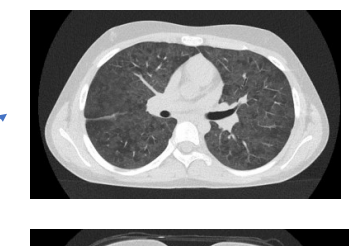

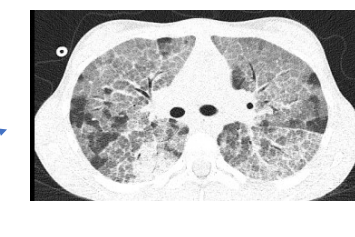
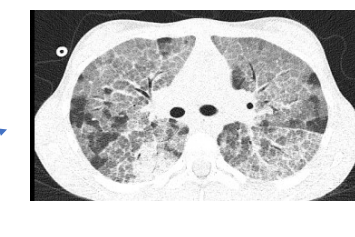
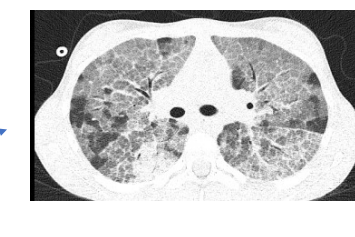
- ze względu na niespecyficzne objawy, postawienie właściwego rozpoznania jest często bardzo trudne,
- opracowano kryteria ułatwiające wysunięcie podejrzenia choroby i zakwalifikowanie do dalszych badań diagnostycznych.
- Wymagane jest spełnienie minimum 3 z 4 kryteriów
oraz
- wykluczenie innych przewlekłych chorób, takich jak CF, niedobory odporności, wada serca, BPD, PCD czy nawracające aspiracje, mogących mieć podobny przebieg kliniczny

Kryteria stosowane w rozpoznawaniu śródmiąższowej choroby płuc

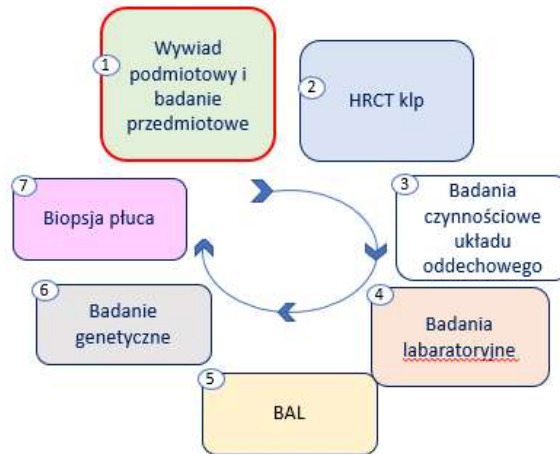
- **objawy podmiotowe** - kaszel, tachypnoe, trudności w oddychaniu, nietolerancja wysiłku
- **objawy przedmiotowe** - wyciek z nosa, krwi, trzeszczenia, szmerki, szmerki płucnej, palce pałeczkowate, zaburzenia odżywiania
- **hipoksemia**
- rozsiane zmiany w badaniach **obrazowych** układu oddechowego (RTG i/lub TK)

3 z 4 kryteriów

Choroby występujące częściej w wieku niemowlęcym i wczesnodziecięcym < 2r.ż	Jednostki chorobowe	
Rozsiane zaburzenia rozwojowe	<ul style="list-style-type: none"> • Dysplazja pęcherzykowo-włośniczkowa • Wrodzona dysplazja pęcherzykowa • Dysplazja pęcherzykowo-włośniczkowa z przemieszczeniem żył płucnych 	
Zaburzenia rozwoju pęcherzyków płucnych	<ul style="list-style-type: none"> • Hipoplazja płuc • Przewlekłe choroby okresu noworodkowego związane z zaburzeniami chromosomalnymi lub wadą serca 	
Specyficzne jednostki o nieznannej etiologii	<ul style="list-style-type: none"> • Hiperplazja komórek neuroendokrynnych wieku niemowlęcego (<i>neuroendocrine cell hiperplasia of infancy, NEHI</i>) • Płucna śródmiąższowa glikogenoza (<i>pulmonary interstitial glycogenosis, PIG</i>) • Przetrwale tachypnoe niemowląt (<i>persistent tachypnoe of infancy, PTI</i>) 	
Zaburzenia surfaktantu	<ul style="list-style-type: none"> • Niedobór białka surfaktantu B • Niedobór białka surfaktantu C • Niedobór białka transportującego ABCA-3 (<i>ATP-binding cassette/protein A3</i>) • Mutacja NKX2.1 (<i>NK2 homeobox 1</i>) 	

Choroby częściej występujące u dzieci starszych	Jednostki chorobowe	
Choroby związane z chorobami układowymi	<ul style="list-style-type: none"> • choroby spichrzeniowe • sarkoidoza • histiocytoza z komórek Langerhansa • choroby autoimmunologiczne • zapalenia naczyń 	
Choroby wynikające z narażenia na czynniki zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> • zakażenia • zapalenie płuc z nadwrażliwości • zespoły aspiracyjne • eozynofilowe zapalenie płuc 	
Choroby występujące u dzieci z zaburzeniami immunologicznymi	<ul style="list-style-type: none"> • zakażenia oportunistyczne • powikłania po przeszczepieniach • związane z interwencją leczniczą 	
Choroby przypominające śródmiąższowe choroby płuc	<ul style="list-style-type: none"> • nadciśnienie płucne • niewydolność krążenia • choroby naczyń chłonnych • choroby naczyń żylnych 	
Inne	<ul style="list-style-type: none"> • hemosyderoza płucna • proteinoza pęcherzyków płucnych 	

Choroby śródmiąższowe płuc

Choroby występujące częściej w wieku niemowlęcym i wczesnodziecięcym < 2r.ż	Jednostki chorobowe	
Rozsiane zaburzenia rozwojowe	<ul style="list-style-type: none"> Dysplazja pęcherzykowo-włośniczkowa Wrodzona dysplazja pęcherzykowa Dysplazja pęcherzykowo-włośniczkowa z przemieszczeniem żył płucnych 	
Zaburzenia rozwoju pęcherzyków płucnych	<ul style="list-style-type: none"> Hipoplazja płuc Przewlekłe choroby okresu noworodkowego związane z zaburzeniami chromosomalnymi lub wadą serca 	
Specyficzne jednostki o nieznannej etiologii	<ul style="list-style-type: none"> Hiperplazja komórek neuroendokrynnych wieku niemowlęcego (<i>neuroendocrine cell hiperplasia of infancy, NEHI</i>) Płucna śródmiąższowa glikogenoza (<i>pulmonary interstitial glycogenesis, PIG</i>) Przetrwale tachypnoe niemowląt (<i>persistent tachypnoe of infancy, PTI</i>) 	
Zaburzenia surfaktantu	<ul style="list-style-type: none"> Niedobór białka surfaktantu B Niedobór białka surfaktantu C Niedobór białka transportującego ABCA-3 (<i>ATP-binding cassette/protein A3</i>) Mutacja NKX2.1 (<i>NK2 homeobox 1</i>) 	

Przetrwałe tachypnoe niemowląt

- Choroba śródmiąższowa wieku niemowlęcego
- Rozpoznawana < 2 rż
- Częstość występowania choroby nie jest znana
- Etiologia nieznana, występowanie rodzinne - podłoże genetyczne?

Przetrwałe tachypnoe niemowląt

Objawy jak w innych chorobach śródmiąższowych:

- duszność (wciąganie międzyżebry, tachypnoe)
- zaburzenia odżywienia
- hipoksemia
- trzeszczenia
- czasami świsty wydechowe

Przetrwałe tachypnoe niemowląt

Diagnostyka:

- w TKWR charakterystyczny obraz o typie matowej szyby z zajęciem płata środkowego i języczka płuca lewego (skrzydła nietoperza) oraz obszarów przywnękowych płuc
- biopsja płuca: w barwieniu hematoksyliną i eozyną – brak charakterystycznych zmian,
- barwienie immunohistochemiczne wykrywające bombezyne – **neuroendokryna hiperplazja wieku niemowlęcego**

Przetrwałe tachypnoe niemowląt

Wiek < 2 rż

Typowy obraz kliniczny

Typowe zmiany radiologiczne

Rozpoznanie kliniczne, bez biopsji płuca

Przetrwałe tachypnoe niemowląt

Biopsja - barwienie wykrywające bombezyne – **neuroendokryna hiperplazja wieku niemowlęcego**

Przetrwale tachypnoe niemowląt

- objawowe

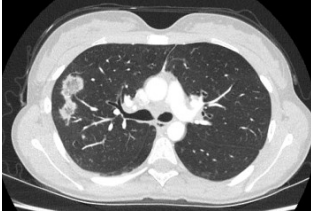
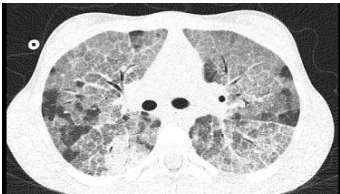
- dbanie o prawidłowe odżywienie
- tlenoterapia bierna

- wspomagające

- u pacjentów z objawami obturacji – beta2-mimetyki wziewne
- w ciężkich postaciach steroidy ogólnie

Leczenie wziewne:
wspomagające tylko u
pacjentów, u których
obserwuje się
poprawę po lekach
wziewnych

Rokowanie – dobre, charakter choroby samoograniczający się

Choroby częściej występujące u dzieci starszych	Jednostki chorobowe	
Choroby związane z chorobami układowymi	<ul style="list-style-type: none"> • choroby spichrzeniowe • sarkoidoza • histiocytoza z komórek Langerhansa • choroby autoimmunologiczne • zapalenia naczyń 	
Choroby wynikające z narażenia na czynniki zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> • zakażenia • <u>zapalenie płuc z nadwrażliwości</u> • zespoły aspiracyjne • eozynofilowe zapalenie płuc 	
Choroby występujące u dzieci z zaburzeniami immunologicznymi	<ul style="list-style-type: none"> • zakażenia oportunistyczne • powikłania po przeszczepieniach • związane z interwencją leczniczą 	
Choroby przypominające śródmiąższowe choroby płuc	<ul style="list-style-type: none"> • nadciśnienie płucne • niewydolność krążenia • choroby naczyń chłonnych • choroby naczyń żylnych 	
Inne	<ul style="list-style-type: none"> • hemosyderoza płucna • proteinoza pęcherzyków płucnych 	

Zapalenie płuc z nadwrażliwości (HP)

Choroba zapalna miąższu płucnego i oskrzeli w odpowiedzi na powtarzającą się ekspozycję na czynniki środowiskowe: najczęściej organiczne (tj. odchody ptaków, alergeny siana, bawełny, grzybów) występująca u osób wcześniej uczulonych

daw. „płuco hodowcy ptaków”

„płuco farmera”

„płuco piekarza”

Nieprawidłowa odpowiedź immunologiczna na organiczne antygeny

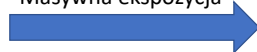
Zmiany występują w pęcherzykach płucnych, oskrzelikach końcowych i śródmiąższu

3 postaci: ostra, podostra, przewlekła

Zapalenie płuc z nadwrażliwości

Postać ostra

Masywna ekspozycja

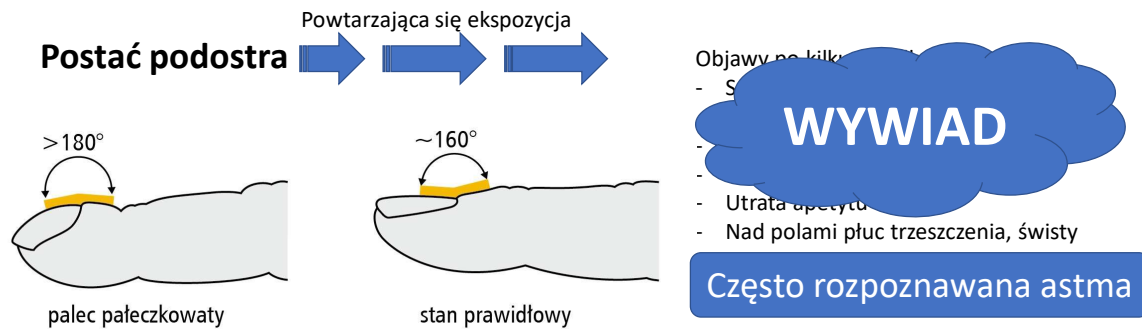
2-9 h objawy:

- Suchy kaszel
- Duszność
- Gorączka
- Dreszcze
- Bóle mięśni
- Osłuchowo pojedyncze trzeszczenia u podstawy płuc

Objawy ustępują po 24-48 h po ustaniu ekspozycji na alergen

Często rozpoznawane
zapalenie płuc

Zapalenie płuc z nadwrażliwości

Postać przewlekła postępująca – objawy jak w postaci podostrej, narastające, aż do niewydolności oddechowej, dodatkowo: - palce pałeczkowate, zmiany restrykcyjne w badaniach czynnościowych płuc, w TKWR – cechy włóknienia (nieodwracalne)

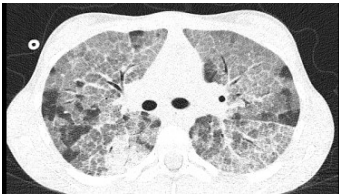
Zapalenie płuc z nadwrażliwości - diagnostyka

- wywiad (narażenie na alergen)
  - objawy kliniczne
  - badania czynnościowe układu oddechowego: początkowo w normie, następnie restrykcja i obniżone DL_{CO}
  - TKWR – w postaci ostrej: guzki wewnątrzrzazikowe, w postaci podostra: guzki, nieznaczne włóknienie, w postaci przewlekła: postępujące włóknienie, obraz płuc na miodę
  - niekiedy obraz histopatologiczny uzyskany z biopsji płuc
  - precypityny w surowicy – swoiste IgG – świadczą o narażeniu na antygen, nie o chorobie
- CAŁOŚĆ OBRAZU KLINICZNEGO**
- u 50%

Zapalenie płuc z nadwrażliwości

LECZENIE:

- PRZERWANIE EKSPozyCJI NA ALERGEN !!!
- glikokortykosteroidy – ale nie poprawiają odległego rokowania
- przeszczepienie płuca, płuco-serca

Choroby częściej występujące u dzieci starszych	Jednostki chorobowe	
Choroby związane z chorobami układowymi	<ul style="list-style-type: none"> • choroby spichrzeniowe • sarkoidoza • histiocytoza z komórek Langerhansa • choroby autoimmunologiczne • zapalenia naczyń 	
Choroby wynikające z narażenia na czynniki zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> • zakażenia • zapalenie płuc z nadwrażliwości • zespoły aspiracyjne • eozynofilowe zapalenie płuc 	
Choroby występujące u dzieci z zaburzeniami immunologicznymi	<ul style="list-style-type: none"> • zakażenia oportunistyczne • powikłania po przeszczepieniach • związane z interwencją leczniczą 	
Choroby przypominające śródmiąższowe choroby płuc	<ul style="list-style-type: none"> • nadciśnienie płucne • niewydolność krążenia • choroby naczyń chłonnych • choroby naczyń żylnych 	
Inne	<ul style="list-style-type: none"> • hemosyderoza płucna • <u>proteinoza pęcherzyków płucnych</u> 	

Proteinoza pęcherzyków płucnych (PAP)

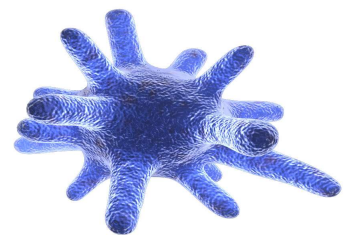
Schorzenie, w którym dochodzi do gromadzenia materiału

lipoproteinowego w ściankach pęcherzyków płucnych oraz dystalnych

drogach oddechowych

Proteinoza pęcherzyków płucnych - patogeneza

- Wrodzona – CSF2RA lub CSF2RB
- Autoimmunologiczna – przeciwciała anty GM CSF
- Zaburzenia produkcji surfaktantu – SFTPB, SFTPC, ABCA3
- Wtórna

Wtórna proteinoza pęcherzyków płucnych

Choroby układu krwiotwórczego i nowotworowe

- Białaczki, chłoniaki
- Niedokrwistość Fanconiego
- Zespół mielodysplastyczny
- Czerwienica prawdziwa
- Szpiczak mnogi
- Czerniak złośliwy

Zakażenia

- AIDS
- Gruźlica, mykobakteriozy
- Grzybice: *Pneumocystis jiroveci*, *Aspergillus* spp, *Mucor*, *Histoplasma*
- Zakażenie *Nocardia* spp.

Zaburzenia odporności

- Niedobór IgA
- Ciężki złożony niedobór odporności

Inne

- Chemioterapia
- Przeszczepienia szpiku
- Lizynuria
- Zapalenie skórno-mięśniowe
- Leczenie biologiczne

Czynniki środowiskowe

- Aluminium, cement, azbest, krzem, cynk, kadm, tytan, molibden

Proteinoza pęcherzyków płucnych – obraz kliniczny

- Początek objawów – od okresu noworodkowego do późnej starości, najczęściej 3. i 4. dekada życia
- Duszność, tachypnoe, kaszel, trzeszczenia
- Niewydolność oddychania
- Zaburzenia rozwoju fizycznego (masa ciała)
- Zwiększone ryzyko zakażeń

Proteinoza pęcherzyków płucnych - diagnostyka

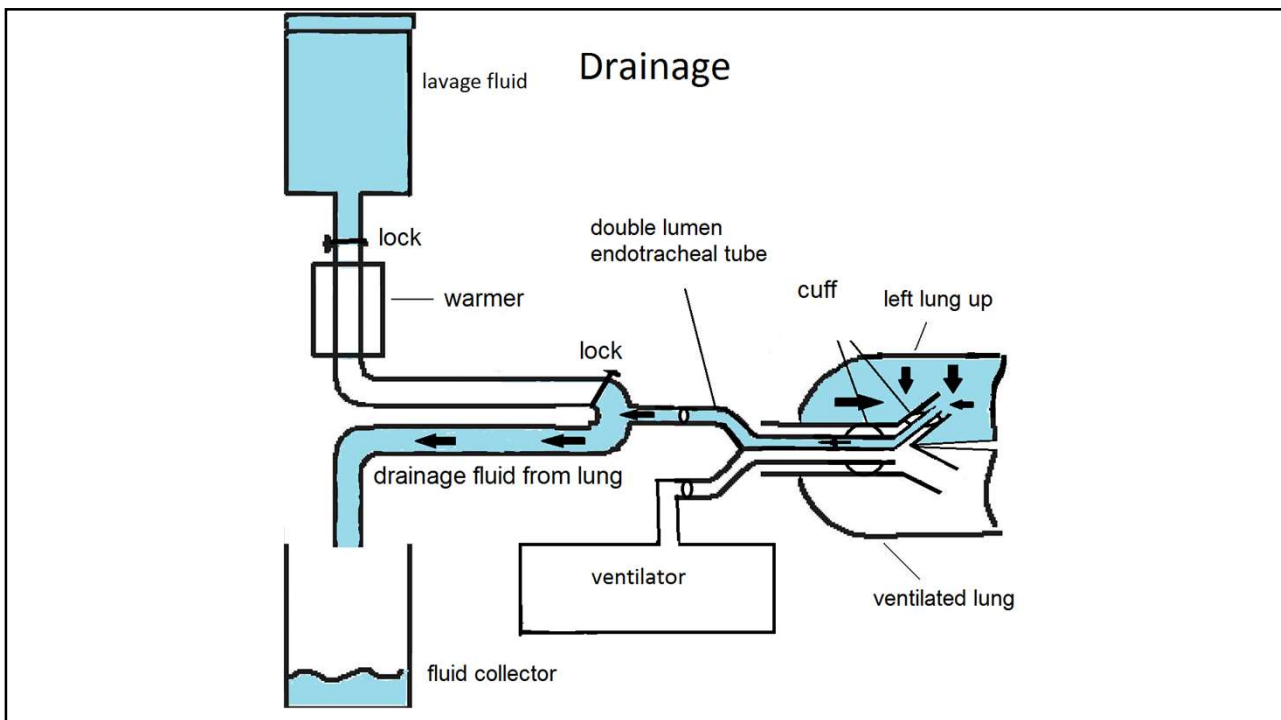
- TKWR
- Bronchoskopia + BAL
- Bad. lab – genetyczne, anty GM CSF
- Biopsja płuca

Proteinoza pęcherzyków płucnych (PAP)

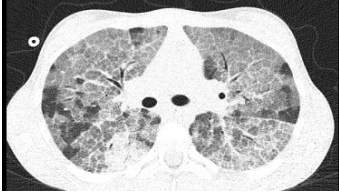

Proteinoza - leczenie

- **Płukanie całych płuc (whole lung lavage)**
- GM-CSF
- Anty CD 20 – rituximab
- Plazmafereza
- Przeszczepienia szpiku
- Przeszczepienia makrofagów płucnych – badania na zwierzętach
- Terapia genowa
- Tlenoterapia, wspomagana wentylacja, przeszczepienia płuc

Choroby częściej występujące u dzieci starszych	Jednostki chorobowe	
Choroby związane z chorobami układowymi	<ul style="list-style-type: none"> choroby spichrzeniowe sarkoidoza <u>histiocytoza z komórek Langerhansa</u> choroby autoimmunologiczne zapalenia naczyń 	
Choroby wynikające z narażenia na czynniki zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> zakażenia zapalenie płuc z nadwrażliwości zespoły aspiracyjne eozynofilowe zapalenie płuc 	
Choroby występujące u dzieci z zaburzeniami immunologicznymi	<ul style="list-style-type: none"> zakażenia oportunistyczne powikłania po przeszczepieniach związane z interwencją leczniczą 	
Choroby przypominające śródmiąższowe choroby płuc	<ul style="list-style-type: none"> nadciśnienie płucne niewydolność krążenia choroby naczyń chłonnych choroby naczyń żylnych 	
Inne	<ul style="list-style-type: none"> hemosyderoza płucna proteinoza pęcherzyków płucnych 	

Histiocytoza komórek Langerhansa

- Choroba rozrostowa?/odczynowa?, w której dochodzi do proliferacji komórek wywodzących się z histiocytoz Langerhansa
- W komórkach gromadzą się charakterystyczne ziarnistości Birbecka, które można uwidocznić w mikroskopie elektronowym
- Komórki produkują i uwalniają cytokiny i prostaglandyny, które uszkadzają zajęte organy
- Choroba zajmuje organy, w których komórki te występują fizjologicznie:
  - skóra, kości, szpik kostny, wątroba, śledziona, płuca, grasica, węzły chłonne, mózg, tkanki miękkie

Histiocytoza z komórek Langerhansa

ok 55% - SS – single system

ok 45% - MS – multi system

- 77-80% - zajęcie układu kostnego,
- 25-39% - zajęcie skóry,
- 19% - limfadenopatia,
- 13% zajęcie śluzówek,
- 6% - nacieki w obrębie OUN,
- 13% - nacieki w układzie pokarmowym.
- Inne np. płuca

Histiocytoza komórek Langerhansa - objawy

Zależą od zajętych narządów

Skóra – wysypki o charakterze tojetokowego zapalenia skóry, często zajęta skóra owłosiona głowy, mogą być jedynym objawem choroby, czasami zmiany są pojedyncze i utrudniają rozpoznanie choroby

Histiocytoza komórek Langerhansa - objawy

Kości – zajęte mogą być wszystkie kości, ale najczęściej: kości pokrywy czaszki, ramienna, udowa, kręgosłupa, bóle kostne, wytrzeszcz gałki ocznej, wyciek z ucha, charakterystyczne zmiany w RTG mają charakter osteolizy, bez odczynu kościotwórczego

Histiocytoza komórek Langerhansa - objawy

Narządy mięszone – powiększenie wątroby, śledziony, węzłów chłonnych

Histiocytoza komórek Langerhansa

- W płucach dochodzi do tworzenia się guzków, które formują ziarniniaki, mogą się w nich tworzyć **jamy i torbiele**
- Zajmują pola **górne i środkowe** płuc
- Początek choroby stopniowy, chorzy pomimo rozległych zmian w płucach długo nie odczuwają objawów
- Wykazano związek postaci płucnej z paleniem papierosów (głównie młodzi dorośli)

Histiocytoza komórek Langerhansa

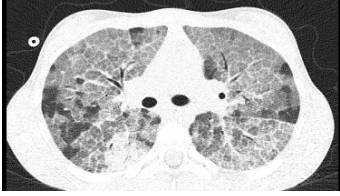
- Objawy: suchy kaszel, duszność, nietolerancja wysiłku, czasami odma opłucnowa
- Mogą wystąpić objawy ogólne: stany podgorączkowe, nocne poty, utrata masy ciała
- W przypadkach z zajęciem żeber – bóle w klatce piersiowej
- Osłuchowo nad polami płuc mogą wystąpić świsty
- Zaawansowana choroba może prowadzić do nadciśnienia płucnego i niewydolności oddechowej

Histiocytoza komórek Langerhansa

- Upośledzenie zdolności dyfuzji dla CO
- W badaniach czynnościowych układu oddechowego – zaburzenia o charakterze obturacji
- W TKWR zmiany o charakterze siateczkowym, guzki, cienko- i grubościenne torbiele
- Badanie histopatologiczne materiału z biopsji płuca

Histiocytoza komórek Langerhansa

- Przebieg zmienny, trudny do przewidzenia, czasami samoistna remisja zmian
- Istotne znaczenie ma zaprzestanie biernej i czynnej ekspozycji na dym tytoniowy
- W leczeniu stosuje się: - glikokortykosteroidy
  - leki cytotoksyczne (winblastyna, cyklofosfamid, metotreksat, etopozyt)
- W zaawansowanych przypadkach przeszczep płuc (możliwy nawrót choroby w przeszczepionym płucu)

Choroby częściej występujące u dzieci starszych	Jednostki chorobowe	
Choroby związane z chorobami układowymi	<ul style="list-style-type: none"> • choroby spichrzeniowe • sarkoidoza • histiocytoza z komórek Langerhansa • <u>choroby autoimmunologiczne</u> • zapalenia naczyń 	
Choroby wynikające z narażenia na czynniki zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> • zakażenia • zapalenie płuc z nadwrażliwości • zespoły aspiracyjne • eozynofilowe zapalenie płuc 	
Choroby występujące u dzieci z zaburzeniami immunologicznymi	<ul style="list-style-type: none"> • zakażenia oportunistyczne • powikłania po przeszczepieniach • związane z interwencją leczniczą 	
Choroby przypominające śródmiąższowe choroby płuc	<ul style="list-style-type: none"> • nadciśnienie płucne • niewydolność krążenia • choroby naczyń chłonnych • choroby naczyń żylnych 	
Inne	<ul style="list-style-type: none"> • hemosyderoza płucna • proteinoza pęcherzyków płucnych 	

Choroby tkanki łącznej

- Toczeń rumieniowaty układowy
- Twardzina układowa
- Młodzieńcze idiopatyczne zapalenie stawów

Toczeń rumieniowaty układowy (SLE)

– choroba autoimmunologiczna, prowadzi do rozwoju stanu zapalnego obejmującego liczne tkanki i narządy.

- U dzieci w każdym wieku, częściej po 5 roku życia, w 2 dekadzie
- Dziewczynki : chłopcy = 8:1
- Objawy ze strony płuc często jako pierwsze w rozwoju choroby (do 50%).
  - zajęcie opłucnej – najcz., z płynem lub bez
  - zap. płuc – acute lupus penumonitis – nacieki w płatach dolnych
  - rozlane krwawienie do pęcherzyków płucnych
  - ILD z restrycją w bad. czynnościowych ukł. oddechowego

Twardzina – postać młodzieńcza

- przewlekła choroba charakteryzującą się stwardnieniem skóry i tkanek w wyniku nadmiernego gromadzenia kolagenu

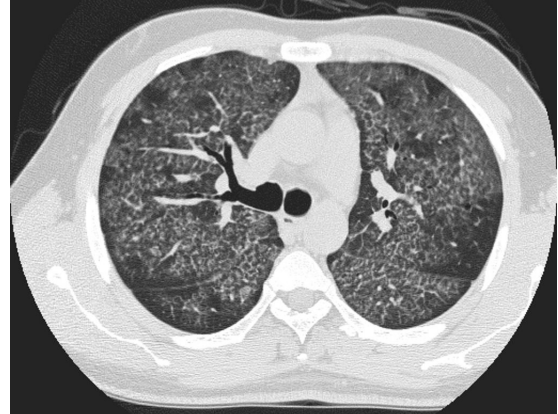
- Częstość – 0.27/milion/rok
- Zajęcie układu oddechowego JSS- 34-55%
  - Zajęcie śródmiąszu – śródmiąszowe zapalenie płuc – potem włóknienie – przyczyna zgonów w przebiegu SS
- Zajęcie naczyń płucnych
  - Nadciśnienie płucne
- Zmiany w TKWR:
  - Mleczna szyba
  - Obecność mikro guzków podopłucnowych
  - Linijne zacienienia
  - Obraz plastra miodu

Młodzieńcze idiopatyczne zapalenie stawów (MIZS)

Najczęstsza z chorób tkanki łącznej u dzieci (różne postaci choroby) – postać stawowa

W postaci uogólnionej objawy pozastawowe, w tym ze strony układu oddechowego:

- wysięk w jamie opłucnej
- zmiany śródmiąższowe
- proteinoza płucna

Choroby częściej występujące u dzieci starszych	Jednostki chorobowe	
Choroby związane z chorobami układowymi	<ul style="list-style-type: none"> • choroby spichrzeniowe • sarkoidoza • histiocytoza z komórek Langerhansa • choroby autoimmunologiczne • <u>zapalenia naczyń</u> 	
Choroby wynikające z narażenia na czynniki zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> • zakażenia • zapalenie płuc z nadwrażliwości • zespoły aspiracyjne • eozynofilowe zapalenie płuc 	
Choroby występujące u dzieci z zaburzeniami immunologicznymi	<ul style="list-style-type: none"> • zakażenia oportunistyczne • powikłania po przeszczepieniach • związane z interwencją leczniczą 	
Choroby przypominające śródmiąższowe choroby płuc	<ul style="list-style-type: none"> • nadciśnienie płucne • niewydolność krążenia • choroby naczyń chłonnych • choroby naczyń żylnych 	
Inne	<ul style="list-style-type: none"> • hemosyderoza płucna • proteinoza pęcherzyków płucnych 	

Zapalenia naczyń

- Ziarniniakowatość z zapaleniem naczyń
- Mikroskopowe zapalenie naczyń

Zapalenia naczyń

Ziarniniakowatość z zapaleniem naczyń - martwicze zapalenie małych tętnic, z tworzeniem ziarniniaków, obejmujące głównie górne drogi oddechowe, płuca i nerki. Częstość 1/1mln. Zajęcie dróg oddechowych (górnych/dolnych) – 3 z 6 kryteriów rozpoznania (3 wymagane do rozpoznania).

- przewlekły wyciek z nosa (ropny/krwisty)
- zwężenie w drzewie oskrzelowym (krtań, tchawica, oskrzela)
- zmiany w płucach (guzki, jamy, utrzymujące się zagęszczenia)

nazwa „ziarniniak /ziarniniakowatość Wegenera” – wycofana od 2010 r.

Zapalenia naczyń

Mikroskopowe zapalenie naczyń
krwawienie pęcherzykowe

krwawienie do płuc

Zapalenia naczyń

Mikroskopowe zapalenie naczyń – choroba obejmująca małe naczynia żyłne i tętnicze oraz naczynia włosowate.

- Etiologia nieznana (>p-ANCA, degranulacja neutrofilii, uszkodzenie śródbłonna).
- Dominują objawy uszkodzenia nerek (90% chorych).
- Krwawienia pęcherzykowe i krwawienia do płuc (w tym nawracające) przy zajęciu naczyń płucnych.

Objawy krwawienia pęcherzykowego

- Kaszel
- Duszność
- Krwioplucie – NIE ZAWSZE
- Trzeszczenia
- Ściszenie szmeru pęcherzykowego – przy masywnym krwawieniu
- Hipoksemia – nie zawsze

- Wzrost DLCO – w świeżym krwawieniu (o 30 %)
- Ocena cytologiczna BAL –popłuczyny oskrzelowo-płucne
– powyżej 20% hemosyderofagów

LECZENIE

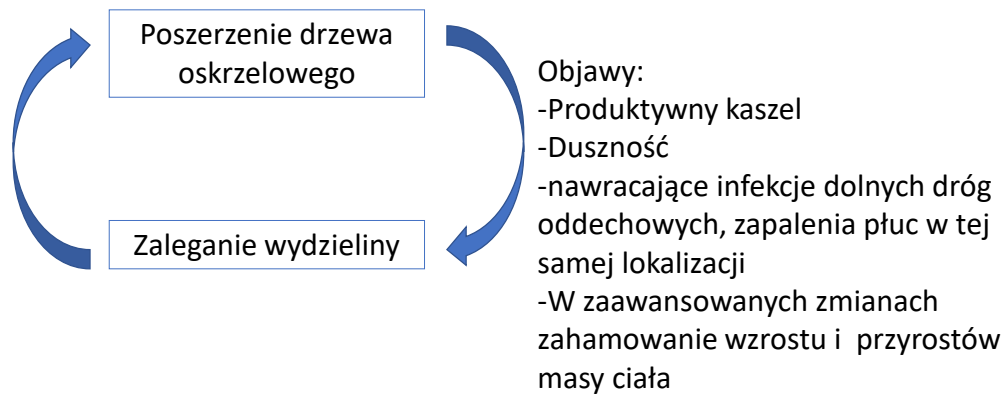
- objawowe – tlenoterapia
- wentylacja mechaniczna
- odstawienie leków p/krzepliwych
- witamina K, osocze
- pulsy ze steroidów
- plazmafereza

2) Rozstrzenie oskrzeli - długotrwała choroba przebiegająca z przewlekłym, produktywnym kaszlem, zakażeniem i stanem zapalnym dróg oddechowych oraz nieprawidłowym poszerzeniem oskrzeli na obrazach tomografii komputerowej

Przyczyny:

- Zaburzenia drożności drzewa oskrzelowego: aspiracja ciała obcego
- Uszkodzenie ścian oskrzeli w przebiegu nawracających, przewlekłych infekcji: niedobory odporności, mukowiscydoza, pierwotna dyskineza rzęsek, zespoły mikroaspiracji w przebiegu choroby refluksowej
- Zaburzenia rozwojowe: zaburzenia rozwojowe tkanki łącznej lub chrząstki drzewa oskrzelowego

Rozstrzenie oskrzeli

Rozstrzenie oskrzeli

Objawy przedmiotowe:

- zlokalizowane trzeszczenia
- czasami zlokalizowane furczenia i świsty

Rozwój jest stopniowy, prowadzi do zwłóknienia otaczającego mięszu płuc

Rozstrzenie oskrzeli - diagnostyka

- Tomografia komputerowa o wysokiej rozdzielczości, wielorzędowa (HRCT, MDCT)
– **gold standard**
Wskaźnik BAR (broncho-arterial dilatation) = stosunek wewnętrznej średnicy oskrzela do zewnętrznej średnicy przylegającej tętnicy wskazujący na stan patologiczny należy przyjąć u dzieci i młodzieży **>0,8** (>1–1,5 u dorosłych)
- Bronchoskopia –diagnostyczno-lecznicza (pobranie posiewów, ropnej odessanie wydzieliny)
- Diagnostyka w kierunku chorób prowadzących do rozstrzeni oskrzeli

Rozstrzenie oskrzeli - leczenie

- Profilaktyka infekcji – szczepienia wg kalendarza szczepień + przeciw pneumokokom i coroczne przeciw grypie
- profilaktyka antybiotykowa
- Leczenie zakażeń dróg oddechowych
- Ewakuacja wydzieliny z dróg oddechowych – leczenie mukolityczne
- rehabilitacja oddechowa
- Beta2-mimetyki
- Leczenie chirurgiczne

Airway clearance therapy

- terapia ułożeniowa (we wszystkich grupach wiekowych)
- modyfikację przepływu wydechowego: drenaż autogeny, zabawy związane z dmuchaniem, forsowny wydech (huffing), aktywny cykl oddechowy
- metody przyrządowe: utrzymanie dodatniego ciśnienia wydechowego (peek expiratory pressure – PEP) przy użyciu butelek, ustników, maski, urządzeń oscylacyjnych (z nebulizacją lub bez nebulizacji), gra na instrumentach dętych
- ćwiczenia fizyczne: podskakiwanie na piźce, trampolinie (oraz inne ćwiczenia, w których przyspieszenie działa w osi ciała), intensywna aktywność ruchowa
- u dzieci z chorobami nerwowo-mięśniowymi metody wspomaganie wdechu i wydechu, takie jak breath stacking („dokładanie oddechu”; kilka kolejnych wdechów bez wydychania powietrza, co zwiększa objętość powietrza w płucach), manualne metody wspomaganie kaszlu lub tzw. koflator (mechanical insufflation/exsufflation).

Dziękuję za uwagę